

Uznawanie i docenianie studenckiego zaangażowania – perspektywa instytucjonalna

Wsparcie zaangażowania studentów i studentek w działania związane z wolontariatem, kulturą, dobrem wspólnym, odpowiedzialnością obywatelską, czy aktywnością stowarzyszeniową, staje się częścią planów instytucjonalnych europejskich uczelni. Warto także zauważyć, że aktywne uczestnictwo młodych ludzi w życiu społecznym podkreślone jest w *Strategii Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027*, jak również w różnych dokumentach na poziomach państwowych i lokalnych. Temat ten podejmuje European Student Engagement Project (European STEP). Obecnie zakończył się jego drugi etap, polegający na zbadaniu sposobów uznawania i doceniania studenckiego zaangażowania przez uczelnie.

Studenckie zaangażowanie

Zaangażowanie studenckie rozumiane jest w projekcie European STEP jako różnorodne formy działań, podejmowane przez studentów i studentki, niezwiązane bezpośrednio z programem nauczania na wybranym kierunku studiów. Aktywności te mogą natomiast prowadzić do oficjalnego uznania przez uczelnie kompetencji zdobytych w ich trakcie oraz poświęconego czasu. European STEP koncentruje się na przeglądzie praktyk i mechanizmów związanych z uznawaniem zaangażowania studenckiego w instytucjach szkolnictwa wyższego krajów członkowskich Unii Europejskiej. Projekt zakłada zgłębienie tematyki w trzech etapach: na poziomie krajowym, instytucjonalnym oraz z perspektywy indywidualnej.

Pierwszym etapem działań było stworzenie mapy ustawodawstwa związanego z uznawaniem zaangażowania, która przedstawia podejście do tematu na poziomie krajowym państw członkowskich UE. Drugie działanie zgłębia perspektywę instytucjonalną, która przedstawiona jest w tym artykule. Trzecim krokiem w projekcie są wywiady ze studentami i studentkami oraz pracownikami i pracowniczkami europejskich uczelni, które pozwolą poznać indywidualną perspektywę osób związanych z tematyką zaangażowania studenckiego. Zestawienie wyników wszystkich trzech etapów podsumowane zostanie w vademecum dobrych praktyk oraz pozwoli na przygotowanie scenariusza warsztatów i platformy online. Narzędzia te pozwolą usystematyzować i rozwijać uznawanie kompetencji zdobytych przez studentów podczas różnorodnych aktywności pozanaukowych.

Element strategii

Europejskie uczelnie są świadome odpowiedzialności społecznej i obywatelskiej nie tylko względem społeczności akademickiej. Jednak instytucjonalne podejście do tej tematyki różni się w zależności od kontekstu państwowego, lokalnego oraz wewnętrznych zasad poszczególnych uczelni.

W ramach drugiego etapu działań projektu European STEP przeprowadzono ankietę, dzięki której uzyskano odpowiedzi 104 instytucji szkolnictwa wyższego z 26 krajów członkowskich. Z przeprowadzonego badania wynika, że wsparcie i uznanie zaangażowania studentów i studentek jest częścią programów, planów strategicznych i sprawozdań uczelni w całej Unii Europejskiej. Ponad 68% ankietowanych przyznało, że uznawanie zaangażowania studentów jest częścią planów strategicznych uczelni, a 65% odpowiedziało, że ten temat jest częścią wewnętrznej polityki uczelnianej. Temat studenckiego zaangażowania staje się zatem coraz bardziej istotny z instytucjonalnego punktu widzenia. Świadczą o tym również różnorodne mechanizmy i rozwiązania wdrażane przez uczelnie w celu uznawania i wyróżniania pozanaukowych aktywności podejmowanych przez studentów i studentki.

Raport „How Do European Higher Education Institutions Recognise Student Engagement? European Survey Report” jest efektem działań podjętych w ramach drugiej fazy projektu. Napisany został na podstawie wyników ankiety i przedstawia, w jaki sposób różne instytucje w całej Unii Europejskiej podchodzą do uznania zaangażowania studentów. Choć celem raportu nie było zarysowanie ogólnego obrazu dla całej Unii Europejskiej, zawiera on wgląd w perspektywy instytucjonalne różnych uczelni z niemal wszystkich krajów członkowskich (z wyjątkiem Słowacji i Luksemburga).

Narzędzie budowania wspólnoty

Studenckie zaangażowanie jest częścią uczelnianej strategii w większości instytucji, które udzieliły odpowiedzi w badaniu. Rozkład odpowiedzi w ankiecie pokazuje również, że waga tego tematu wzrasta w porównaniu z poprzednimi latami. Niektóre uczelnie podkreśliły, że temat ten jest obecny przez wzgląd na potrzebę budowania wspólnych wartości oraz tworzenia i zacieśniania wspólnoty. Społeczności akademickie składają się często z jednostek reprezentujących skrajnie odmienne poglądy, a pozanaukowe zaangażowanie stwarza możliwość wspólnego działania bez konieczności ich konfrontacji. Studenckie zaangażowanie może być zatem narzędziem integracji różnych grup, funkcjonujących w obrębie społeczności akademickiej, wokół wspólnych celów i wartości.

W kwestii zaangażowania w aktywności wewnątrz uczelni najczęściej uznawane są działania stowarzyszeniowe, artystyczne, kulturalne oraz zaangażowanie w projekty krótkoterminowe i reprezentowanie głosu studentów w strukturach uczelnianych. Ważnymi elementami są umiejętności, które studenci zdobywają i rozwijają w ramach wykonywanych czynności oraz tematyka związana z aktualnymi problemami społecznymi i zagadnieniami obywatelskimi. Cenioną formą zaangażowania są aktywności na rzecz społeczności akademickiej, które pozwalają budować i wzmacniać relacje pomiędzy jej członkami. Instytucje szkolnictwa wyższego chętnie doceniają działalność nastawioną na rzecz organizacji i integracji społeczności akademickiej.

Narzędzie wzmacniania współpracy z otoczeniem zewnętrznym

Zaangażowanie studenckie może też być użytecznym narzędziem w kwestii zacieśniania i wzmacniania współpracy uczelni z otoczeniem zewnętrznym. Uczelnie najczęściej uznają zaangażowanie studentów we współpracę z organizacjami pozarządowymi, organizacjami młodzieżowymi, a także aktywność obywatelską, artystyczną czy kulturalną. Zaangażowanie polityczne i religijne często nie jest uważane za oficjalnie uznawaną formę aktywności studentów i studentek.

Respondenci często podkreślali wagę dokonywania świadomych i autonomicznych wyborów aktywności oraz poczucie sprawczości w podejmowanych przez studentów i studentki działaniach.

Mechanizmy uznawania i wspierania studenckiego zaangażowania

Z przeprowadzonej ankiety wynika, że uczelnie uznają i formalnie rozpoznają kompetencje miękkie i międzykulturowe oraz umiejętności pozwalające odnaleźć się na rynku pracy. Warto zauważyć, że częściej honorują regularne i długotrwałe zaangażowanie w określone działanie, trwające na przykład cały semestr, niż udział w projektach akcyjnych.

Najpopularniejszymi formami uznawania studenckiego zaangażowania jest: przydzielanie punktów ECTS, docenianie i wyróżnianie (w różnej postaci) oraz włączanie aktywności związanych z rozwojem zaangażowania studenckiego do niektórych programów studiów.

Ustawodawstwo a formy uznawania studenckiego zaangażowania

Mapa ustawodawstwa związanego z uznawaniem zaangażowania powstała w ramach pierwszego działania projektu European STEP. Kraje podzielone zostały na trzy podgrupy: państwa, które wprowadziły ustawodawstwo regulujące uznawanie zaangażowania związane bezpośrednio ze szkolnictwem wyższym; państwa, które mają ogólne ustawodawstwo związane z uznawaniem zaangażowania oraz kraje, które w ogóle nie posiadają ustawodawstwa związanego z uznawaniem zaangażowania.

W pierwszej grupie, w której znajdują się kraje takie, jak np. Francja, Hiszpania czy Irlandia, uczelnie prezentują bardziej formalne i zorganizowane podejście do rozpoznawania i uznawania zaangażowania studentów. Przykładem mogą być francuskie uczelnie, które często opisywały precyzyjne i usystematyzowane zasady uznawania studenckiego zaangażowania.

W krajach, gdzie istnieją bardziej ogólne polityki honorowania zaangażowania (jak np. Austria, Belgia czy Czechy) oraz w krajach, gdzie w ogóle nie ma określonej polityki w tym zakresie (np. Holandia, Polska, Szwecja), uczelnie prezentują mniej formalne i bardziej zróżnicowane zasady uznawania zaangażowania studentów.

Współpraca kluczem do sukcesu

Jako czynnik niezbędny do efektywnego uznawania zaangażowania studentów, respondenci wskazali przede wszystkim silną współpracę pomiędzy wszystkimi aktorami społeczności akademickiej. Współpraca ta musi zachodzić zarówno na poziomie jednostkowym, jak i pomiędzy wydziałami oraz biurami tworzącymi daną uczelnię. Władze uczelni, kadra naukowa i administracyjna oraz studenci powinni być włączeni we wspólne działania na rzecz uznawania zaangażowania studenckiego.

Ważne jest także ustalenie oraz wprowadzenie jasnych i precyzyjnych definicji zaangażowania studenckiego, jak również jego rozpoznawania i uznawania. Niektórzy z respondentów wskazywali nawet na potrzebę ustalenia tych definicji i wspólnych zasad na poziomie europejskim.

Przeszkody na drodze do uznawania zaangażowania studentów

Niestety studenci nie zawsze są chętni do aktywnego zaangażowania w aktywności pozanaukowe, a brak czasu jest jedną z najczęstszych przeszkód. Kolejną ważną barierą

we wprowadzaniu skutecznych mechanizmów uznawania zaangażowania studentów jest podejście kadry – nie wszyscy pracownicy uznają ten temat za ważny i potrzebny w życiu uczelni oraz rozwoju studentów i studentek. Brak zasobów i trudności we wprowadzeniu scentralizowanej strategii również utrudniają efektywne rozpoznawanie i uznawanie zaangażowania studentów i studentek. Kolejnym krokiem będzie zatem przeprowadzenie wywiadów z kadrami oraz studentkami i studentami europejskich uczelni, które będą miały na celu zgłębienie tej tematyki poprzez dodanie perspektyw indywidualnych. Rezultaty badania będą dostępne w drugim kwartale 2020 roku.

Raport „How Do European Higher Education Institutions Recognise Student Engagement? European Survey Report” dostępny jest w wersji elektronicznej:

www.animafac.net/media/2019.10.29-O2_Preliminary_Report_Final_compressed.pdf

Autorką artykułu jest Katarzyna Kucharska, koordynatorka projektu European STEP z ramienia Uniwersyteckiego Centrum Wolontariatu Uniwersytetu Warszawskiego

Tekst ukazał się po raz pierwszy w wersji anglojęzycznej na stronie Expert Voices, European University Association: www.eua.eu/resources/expert-voices/138:an-institutional-perspective-on-the-recognition-of-student-engagement.html

***

European STEP (The European Student Engagement Project) to przedsięwzięcie realizowane przez konsorcjum siedmiu europejskich instytucji i organizacji, finansowane w ramach programu Erasmus+. Koordynator projektu: Anima'Fac (FR). Partnerzy: Uniwersytet Warszawski (PL), Universidad de Valladolid (ES), Université de Cergy-Pontoise (FR), Dublin City University Student Finance Committee Ltd t/a Office of Student (IE), European University Foundation-Campus Europae (LU), Universität Wien (AT).

Zespół Uniwersyteckiego Centrum Wolontariatu UW koordynował z ramienia Uniwersytetu Warszawskiego przeprowadzenie badań, a następnie na ich podstawie przygotował raport „How Do European Higher Education Institutions Recognise Student Engagement? European Survey Report”.

Więcej o Uniwersyteckim Centrum Wolontariatu UW na: wolontariat.uw.edu.pl oraz facebook.com/UCWUW